

תקנת קריאת המפטיר

שוע"ר סי' רפב

י המפטיר בנביא צריך שיקרא בתורה תחלה, ויברך עליה תחלה וסוף, ואחר כך יפטיר בנביא. כדי שלא יהא כבוד תורה וכבוד נביא שוה, אם יקרא בנביא לבדו כמו שקראו העולים הראשונים בתורה לבדה.

יא והמפטיר עולה למנין ז', שאם קראו בתורה ששה והמפטיר הוא הז' די בכך. וי"א שאינו עולה למנין ז', הואיל ואינו קורא אלא בשביל כבוד התורה שיהא עודף על כבוד הנביא. והעיקר כסברא הראשונה. ומי"מ בשבת ויו"ט ויוהכ"פ שיכולים להוסיף על המנין, נהגו כל ישראל מדורות הראשונים שהמפטיר אינו מן המנין, ובזה יוצאים לדברי הכל, שאף להאומרים שהוא עולה למנין, מי"מ הרי יכולין להוסיף על המנין. אבל בט' באב, ושאר תעניות ציבור ויום הכיפורים במנחה, שאין יכולים להוסיף על ג', המפטיר הוא מהג'.

יב בימי חכמי הגמרא, אף להאומרים שהמפטיר אינו עולה למנין, והיה נשלם המנין קודם המפטיר, לא היה המפטיר חוזר וקורא איזה פסוקים ממה שקרא השביעי כמו שאנו נוהגים, אלא השביעי היה משייר כמה פסוקים בפרשה שיקראם המפטיר. ואף שהמפטיר אינו קוראם אלא בשביל כבוד התורה, ופסוקים ההם הם חובת היום, שחובה לקרותם היום, אף על פי כן יכול המפטיר לקרותם, שאף שלענין לעלות למנין אין קריאת המפטיר נחשבת, הואיל ואינו קורא אלא בשביל כבוד התורה, מכל מקום לענין חיוב קריאת כל הפרשה אין מקפידים על כך.

ואחר חבור הגמרא תקנו רבנן סבוראי לומר קדיש אחר שנשלם מנין הקרואים קודם המפטיר, כדי להפסיק בין קריאתם לקריאת המפטיר באמירת הקדיש, להודיע שהמפטיר אינו מן המנין. ואם כן אי אפשר שהשביעי ישייר כמה פסוקים בפרשה להמפטיר, שאין להפסיק בקדיש באמצע הפרשה, שעדיין לא נשלמה חובת היום. לכן הנהיגו שיגמור השביעי או האחרון כל הפרשה, ויאמרו קדיש, והמפטיר חוזר וקורא ג' פסוקים לפחות ממה שקרא כבר הז' או האחרון (או שאר העולים).

במה דברים אמורים בשבת ויום טוב ויום הכיפורים שהמפטיר אינו מן המנין אבל בתשעה באב, ושאר תעניות ציבור במנחה, ויום הכיפורים במנחה, שהמפטיר הוא מהמנין, אין אומרים קדיש קודם המפטיר שלא להפסיק באמצע המנין וגם באמצע הפרשה.

יג ביום שמוציאים ב' ספרים, נוהגים להשלים המנין בספר ראשון, והמפטיר קורא בשני. אין צריך לומר בימים שספר השני אינו אלא מתקנת הגאונים, כגון בכל יום טוב שקורין פרשת המוספין בספר ב' וקריאת פרשה זו אינו אלא מתקנת הגאונים כמו שיתבאר בסי' תפ"ח, בודאי די במה שקורא אותה המפטיר, אף על פי שאינו קוראה אלא בשביל כבוד התורה. אלא אפילו בימים שקריאת הפרשה שבספר שני הוא מתקנת אנשי כנסת הגדולה, כגון ראש חודש שחל בשבת וד' פרשיות שבחדש אדר, אעפ"כ יכול המפטיר לקרותה, אף על פי שאינו קוראה אלא בשביל כבוד התורה, שהרי קריאת הפרשה בכל שבת היא מתקנות משה רבינו ע"ה ואעפ"כ היה המפטיר משלימה בימי חכמי הגמרא.

שוע"ר סי' רפג

א אף שתקנו הגאונים להוציא לכל יום טוב ספר שני לקרות בפרשת המוספים, בשבת לא תקנו כן, מפני שבפרשת מוסף השבת אין בה אלא ב' פסוקים בלבד ואין קורין בתורה פחות מג' פסוקים, כמו שנתבאר בסי' קל"ז. ועוד לפי שצריך להפטיר בנביא בכל שבת מענין הפרשה שקרא ממנה המפטיר, ואם יקרא במוסף שבת, יצטרך להפטיר מענין שבת, ויהיו כל ההפטרות של כל השנה בענין אחד, משא"כ כשקורא בפרשת השבוע, יפטיר בכל שבת מענין אותה הפרשה.

שוע"ר סי' תפח

ו ורבנן סבוראי תקנו, וכן הנהיגו הגאונים אחריהם, שיקרא המפטיר בפרשת המוספין שבפנחס, וסמכו להם על מה שאמרו חכמים שאמר אברהם לפני הקדוש ברוך הוא רבונו של עולם בזמן שאין בית המקדש קיים אין להם על מה שיסמכו, מה יהא על בני כשיחטאו, שמא אתה עושה להם כדור המבול והפלגה. אמר לו הקדוש ברוך הוא כבר תקנתי להם סדר קרבנות, כל זמן שקורין בהם מעלה אני עליהם כאלו מקריבין לפני קרבן ומוחל אני על כל עונותיהם.

שוע"ר סי' תצ

יא ובימי חכמי המשנה והגמרא היו כל הד' קורין בפרשת היום קדש בכספא פסל במדברא, ואחר כך כשתקנו רבנן סבוראי להוציא ספר תורה שניה בכל יום לקרות בו פרשת המוספין שבפנחס, דהיינו והקרבתם וגו', אזי אין קורין בד' פרשיות היום רק ג' גברי, והד' קורא בפרשת המוספין.

בס"ד, בעזהי"ת, ממשיכה סדרת שיעורים בנושא :

קריאת התורה וההפטרה

נושא כללי זה מתחלק למספר נושאים פרטיים, שבהם ידונו השיעורים הבע"ל :

(א) תקנת קריאת התורה.

(ב) תקנת קריאת ההפטרה.

ג) תקנת קריאת המפטיר.

(ד) הוספה על מנין העולים.

(ה) חובת שמיעת קריאת התורה.

(ו) ברכות התורה וההפטרה.

(ז) עליית הקטן לתורה ולהפטרה.

(ח) נמצא טעות באמצע קריאת התורה.

(ט) כהן שמחל מלעלות ראשון לתורה.

(י) קריאת שנים מקרא ואחד תרגום.

**אחרי החגים, ביום הראשון כח תשרי, יחזור סדר השיעורים לזמן החורף,
בכל יום ראשון בערב, שעה 8:00**